

## GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE ORAZ OCHRONY OFIAR PRZEMOCY W RODZINIE NA LATA 2011-2015

### Wstęp

Przemocą w rodzinie określane jest każde zachowanie skierowane wobec osoby bliskiej, którego celem jest utrzymanie nad nią kontroli i władzy. Przemoc w rodzinie to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciwko członkowi rodziny naruszające jego godność oraz podstawowe prawa i wolność, powodujące cierpienie i szkody. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz.U. z 2005 r. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) definiuje przemoc w rodzinie jako jednorazowe lub powtarzające się umyślnie działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste członków rodziny, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym i psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Rodzina jest najważniejszym środowiskiem w życiu człowieka, kształtującym osobowość, system wartości, poglądy i styl życia. Ważną rolę w prawidłowo funkcjonującej rodzinie odgrywają wzajemne relacje pomiędzy rodzicami, oparte na miłości i zrozumieniu. W przypadku zaburzonych relacji, zachowania członków rodziny stają się coraz bardziej niezgodne z normami prawnymi i moralnymi. Przemoc domowa jest zjawiskiem negatywnym o dużej szkodliwości społecznej. Prowadzi do naruszeń moralnych oraz tragicznych skutków psychologicznych, a w skrajnych przypadkach do poważnych okaleczeń czy zabójstw.

Rodzaje przemocy:

- 1) przemoc **fizyczna** – jej celem jest zadanie ofierze bólu fizycznego, uszkodzenie jej ciała, pogorszenie jej zdrowia lub pozbawienie jej życia (bicie, popychanie, odpychanie, kopanie, znęcanie się, głodzenie, zamykanie, szarpanie, duszenie, ciągnięcie za włosy, rzucanie przedmiotami, ),
- 2) przemoc **seksualna** – to zachowanie zmuszające ofiarę do podjęcia niechcianych zachowań seksualnych lub zdeprecjonowania jej seksualności (zmuszanie do odbywania stosunku, wymuszanie współżycia w nieakceptowanej formie),
- 3) przemoc **psychiczna** – to zachowanie, którego celem jest umniejszanie poczucia własnej wartości ofiary, wzbudzanie w niej strachu (straszenie zabójstwem, zabranie dzieci, niszczenie rzeczy, upokarzanie, używanie wulgarnych słów, zawstydzanie, wmawianie choroby, stała krytyka, ograniczanie snu i pożywienia),
- 4) przemoc **ekonomiczna** – to każde zachowanie, którego celem jest ekonomiczne uzależnienie ofiary od sprawcy (nie dawanie wystarczającej kwoty pieniędzy na utrzymanie, zakazywanie pracy zawodowej, utrzymywanie w całkowitej zależności finansowej, odbieranie pieniędzy).

Przemoc jest przestępstwem. W zależności od tego, czy przemoc ma charakter jednorazowy, czy się powtarza, jest ścigana z różnych artykułów Kodeksu karnego. Jeżeli przemoc ma charakter ciągły, zostanie zakwalifikowana jako przestępstwo znęcania się nad rodziną, art. 207 Kodeksu karnego (Dz.U. z 1997 r. Nr 88, poz. 553 ze zm.)

Przemoc w rodzinie ma tragiczne konsekwencje. Prowadzi nie tylko do uszkodzeń ciała ofiary, ale także do zaburzeń emocjonalnych oraz zaburzeń w sposobie, w jaki postrzega ona samą siebie, sprawcę oraz innych ludzi. Narastanie zjawiska przemocy w rodzinie wymaga niezwłocznego podjęcia działań zawartych w niniejszym programie.

Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Miasteczko Krajeńskie ma charakter długofalowy. Działania programu obejmują lata 2011-2015. W miarę potrzeb i sytuacji społecznej zadania Programu mogą ulegać zmianom i udoskonaleniom.

## **I. Analiza problemów społecznych na terenie gminy Miasteczko Krajeńskie**

W celu właściwego zaplanowania podejmowanych działań niezbędne jest dokonanie analizy problemów społecznych w gminie z uwzględnieniem problemu przemocy w rodzinie. Na dzień 31.12.2010 r. gmina Miasteczko Krajeńskie liczyła 3263 mieszkańców. W 2010 roku wszystkich zarejestrowanych bezrobotnych w Powiatowym Urzędzie Pracy, filia Wyrzysk było 649.

Ze statystyk policyjnych wynika, że na terenie gminy w 2010 roku przeprowadzono 52 interwencje, z tego w dziewięciu przypadkach interwencje dotyczyły przemocy. W 2010 r. nie założono Niebieskich Kart.

Do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miasteczku Krajeńskim w 2010 r. zostało zgłoszonych 13 osób na rozmowy interwencyjno-motywacyjne; po tych rozmowach leczenie podjęły: 2 osoby, które leczą się systematycznie – utrzymując trzeźwość, 2 niesystematycznie – zapijając, a 6 osób spośród zgłoszonych nie stawiało się na żadne wezwanie. W czterech przypadkach Komisja skierowała wnioski do Sądu Rodzinnego w Chodzieży o zastosowanie przymusowego leczenia odwykowego.

W ramach działań GKRPA, przyjmuje specjalista leczenia uzależnień i w 2010 r. w terapiach prowadzonych przez niego uczestniczyli również sprawcy przemocy w rodzinie.

Z danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim wynika, że w 2010 r. z świadczeń pomocy społecznej korzystały 102 rodziny. Nie założono Niebieskich Kart.

W szkołach na terenie gminy zanotowano wielokrotne akty przemocy fizycznej i psychicznej. Przemoc fizyczna wyrażała się kopaniem, szarpaniem, popychaniem. Przemoc psychiczna to wyśmiewanie, poniżanie, wyzwiska.

Dane statystyczne Poradni Zdrowia Psychicznego REMEDIUM w Wyrzysku wskazują, że w 2010 r. do Poradni zgłosiło się 65 osób doświadczających przemocy w rodzinie, jest to przemoc psychiczną, fizyczną i ekonomiczną, rzadziej seksualną. Przemoc w rodzinie dotyczy w większości kobiet, ale również zgłaszają się mężczyźni doświadczający przemocy.

W Pile działa Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie, świadczący pomoc ofiarom przemocy w rodzinie. W 2010 r. w Ośrodku nie przebywał żaden mieszkaniec z terenu gminy Miasteczko Krajeńskie.

Trudno w sposób jednoznaczny określić skalę zjawiska przemocy w rodzinie na poziomie lokalnym. Związane jest to przede wszystkim z występowaniem przemocy ukrytej, czyli toczącej się w rodzinie, czy szkole, ale nie ujętej w statystykach z powodu braku wiedzy na ten temat.

## **II. Cele programu**

Celem programu jest:

- 1) zmniejszenie zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Miasteczko Krajeńskie;
- 2) zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie;
- 3) zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Cele ogólne będą realizowane przez:

- 1) budowanie lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy;
- 2) diagnozowanie zjawiska przemocy na terenie gminy Miasteczko Krajeńskie;
- 3) podnoszenie kompetencji służb i instytucji w zakresie przemocy w rodzinie;
- 4) udzielanie pomocy ofiarom przemocy w rodzinie;
- 5) oddziaływanie na sprawców przemocy w rodzinie.

## **III. Założenia programu**

Realizacja celów Programu zakłada:

- 1) uwrażliwienie społeczności lokalnej na problem przemocy w rodzinie;
- 2) promowanie modelu rodziny wolnej od przemocy;
- 3) edukację dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy w rodzinie;
- 4) działania interdyscyplinarne w zakresie przeciwdziałania przemocy.

Program jest spójny z programami:

- 1) Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- 2) Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 3) Gminnym Programem Przeciwdziałania Narkomanii.

Program będzie realizowany w oparciu o następujące akty prawne:

- 1) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. z 2005r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.);
- 2) ustawę z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2004 r. Nr 175, poz. 1362 z późn. zm.);

- 3) ustawę z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 1982 Nr 147, poz. 1231 z późn. zm.);
- 4) ustawę z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.).

#### **IV. Zasoby Gminy Miasteczko Krajeńskie w zakresie realizacji Programu:**

- 1) zasoby ludzkie – specjaliści z różnych dziedzin;
- 2) zasoby instytucjonalne – instytucje i organizacje zajmujące się problemem przemocy w rodzinie oraz instytucje i organizacje pełniące funkcję wspierającą:
  - a) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim,
  - b) Posterunek Policji w Białosłiwie,
  - c) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
  - d) placówki oświatowe,
  - e) placówki służby zdrowia.

#### **V. Czynniki gwarantujące właściwą realizację programu:**

- 1) poparcie działań i współpraca z samorządem gminnym;
- 2) dobra znajomość środowiska przez pracowników socjalnych GOPS w Miasteczku Krajeńskim;
- 3) dobra współpraca służb i instytucji na terenie gminy i poza nią;
- 4) otwartość i chęć współpracy specjalistów;
- 5) silne więzi rodzinne i chęć wyjścia z kryzysu.

#### **VI. Zagrożenia w realizacji zadań:**

- 1) stereotypy panujące w środowisku na temat przemocy w rodzinie;
- 2) bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych;
- 3) brak współpracy rodziny w zakresie przezwyciężania kryzysów;
- 4) problem uzależnienia od alkoholu w rodzinach;
- 5) ubóstwo;
- 6) brak motywacji ekonomicznej dla członków zespołu interdyscyplinarnego.

#### **VII. Realizacja celów Programu**

**CEL 1. Zmniejszenie skali zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy Miasteczko Krajeńskie.**

##### **Działania:**

1. Określenie w drodze Uchwały trybu powoływania i odwoływania członków zespołu interdyscyplinarnego oraz szczegółowe warunki jego funkcjonowania,
  - 1) Podmiot realizujący działanie: **Rada Gminy Miasteczko Krajeńskie.**
2. Powołanie gminnego zespołu interdyscyplinarnego.
  - 1) Podmiot realizujący działanie: **Wójt Gminy Miasteczko Krajeńskie.**

3. Współpracujący w ramach zespołu interdyscyplinarnego:

- 1) pracownicy socjalni;
- 2) przedstawiciele oświaty;
- 3) przedstawiciele policji;
- 4) kurator sądowy;
- 5) przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
- 6) przedstawiciele ochrony zdrowia.

4. Do obowiązków osób współpracujących należą:

- 1) diagnozowanie problemu przemocy w rodzinie;
- 2) opracowanie i realizacja planu pomocy w indywidualnych przypadkach;
- 3) rozpowszechnianie informacji o instytucjach oraz możliwościach udzielenia pomocy w środowisku lokalnym;
- 4) monitorowanie sytuacji rodzin dotkniętych przemocą;
- 5) dokumentowanie działań podejmowanych wobec rodzin, w których dochodzi do przemocy oraz efektów tych działań;
- 6) podejmowanie działań prewencyjnych w środowiskach zagrożonych przemocą;
- 7) inicjowanie interwencji w środowiskach dotkniętych przemocą;
- 8) udział w działaniach edukacyjno-informacyjnych.

5. Edukacja dzieci, młodzieży i dorosłych w zakresie przemocy:

- 1) propagowanie skutecznych sposobów powstrzymywania przemocy;
- 2) obalanie mitów na temat przemocy;
- 3) szkolenia na temat przemocy;
- 4) prowadzenie kampanii zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży w zakresie ograniczenia oglądania przemocy w rodzinie, grach komputerowych;
- 5) wspieranie różnych form spędzania wolnego czasu promujące zachowania nieagresywne;
- 6) organizowanie spotkań edukacyjnych dla mieszkańców, np. w świetlicach wiejskich;
- 7) dystrybucja ulotek i informacji na temat przemocy i jej skutków;
- 8) organizowanie konkursów, np. plastycznych, wśród dzieci i młodzieży w zakresie zapobiegania przemocy.

6. Podmioty realizujące działania edukacji:

- 1) placówki oświatowe działające na terenie Gminy;
- 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim;
- 3) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miasteczku Krajeńskim;
- 4) Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

**CEL 2. Zwiększenie skuteczności działań interwencyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie.**

**Działania:**

- 1) izolowanie sprawców od ofiar;
- 2) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-educacyjnych;
- 3) prowadzenie rozmów z osobami nadużywającymi alkoholu, stosującymi przemoc;
- 4) kierowanie wniosków do Sądu Rejonowego w Chodzieży o obowiązek podjęcia leczenia odwykowego w związku z nadużywaniem alkoholu.

**CEL 3. Zwiększenie pomocy i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.**

**Działania:**

1. Utworzenie punktu informacyjnego:
  - 1) udzielanie informacji dotyczącej bezpiecznego schronienia osobom dotkniętym przemocą w Specjalistycznym Ośrodku Wsparcia Ofiar Przemocy w Pile;
  - 2) udzielanie informacji na temat pozyskania zaświadczenia lekarskiego;
  - 3) udzielanie informacji na temat praw osób będących ofiarami przemocy;
  - 4) udzielanie informacji sprawcom przemocy na temat programów korekcyjno-educacyjnych;
  - 5) rozpowszechnianie telefonów zaufania: „Niebieska Linia” i „Pomarańczowa Linia”;
  - 6) udzielanie ofiarom przemocy bezpłatnych porad prawnych.
2. Podmiot realizujący działania informacyjne:
  - 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim.
3. Prowadzenie działań interwencyjnych w zakresie przeciwdziałania przemocy:
  - 1) podejmowanie działań interwencyjnych w oparciu o procedurę Niebieskiej Karty;
  - 2) przekazywanie informacji o podejmowanych działaniach przewodniczącemu zespołu interdyscyplinarnego.
4. Podmioty realizujące działania interwencyjne:
  - 1) Posterunek Policji w Białoliwiu;
  - 2) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim;
  - 3) Gminny Zespół Interdyscyplinarny;
  - 4) Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Miasteczku Krajeńskim;
  - 5) przedstawiciele oświaty;
  - 6) przedstawiciele ochrony zdrowia.

5. Zapewnienie osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w Ośrodku Wsparcia.

6. Podmioty realizujące działanie określone w ust. 5:

- 1) Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim;
- 2) Posterunek Policji w Białosłiwie;
- 3) Gminny Zespół Interdyscyplinarny.

#### **Monitorowanie**

Monitorowanie realizacji Programu odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość podmiotów zaangażowanych w jego realizację. Sprawozdanie z realizacji Programu podmioty składają do dnia 31 stycznia każdego roku do Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim.

#### **Sprawozdawczość**

Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Miasteczku Krajeńskim do dnia 31 marca każdego roku przedłoży Radzie Gminy sprawozdanie z realizacji programu.

#### **Finansowanie programu**

Program będzie finansowany ze środków budżetu gminy Miasteczko Krajeńskie, dotacji oraz ze środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

Przewodniczący Rady

*Włodarczyk*  
Małgorzata Włodarczyk